

הַלְבוֹת מְכִירָה פֶּרֶק כב

א. אִין אָדָם מְקַנָּה לַחֲבֵרוֹ דָּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם, בֵּין בְּמִכָּר בֵּין בְּמִתְנָה בֵּין בְּמִתְנָת שְׂכִיב מְרַע. פִּיצֵד: מַה שְׁתּוּצִיא שְׂדָה זֹו מְכוּר לָךְ, מַה שְׁתּוּצִיא אֵילָן זֹה מְכוּר לָךְ, תְּנוּ מַה שְׁתִּלַּד בְּהֶמָּה זֹו לְפִלוֹנִי לֹא קִנָּה כָּלוּם. וְכֵן כָּל פִּיוּצָא בְּזָה.

ב. הַמּוֹכֵר פְּרוֹת דָּקֵל לַחֲבֵרוֹ, יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ אַף אַחֵר שְׁבָאוּ הַפְּרוֹת לְעוֹלָם; וְאִם שְׂמַט הַלּוֹקָח וְאָכַל, אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ. וְכָל הַחֲזוֹר בּוֹ מְשַׁנִּיָּהֶם, אֵינוֹ חַיֵּב לְקַבֵּל מִי שְׁפָרַע.

ג. אָבֵל הַפּוֹסֵק עַל שַׁעַר שְׁבִשׁוּק, וְלֹא הָיָה אוֹתוֹ הַמִּין שְׁפָסֵק עָלָיו בְּרִשׁוֹת הַמּוֹכֵר חַיֵּב הַמּוֹכֵר לְקִנּוּת וְלִתֵּן לַלּוֹקָח מַה שְׁפָסֵק; וְאִם חָזַר בּוֹ, מְקַבֵּל מִי שְׁפָרַע.

ד. מִי שְׁפָסֵק עַל שַׁעַר שְׁבִשׁוּק שִׁיתֵּן לוֹ אַרְבַּע סְאִין חֲטִים בְּסֻלַּע אִם הָיוּ שְׁבָלִים, הָרִי זֹה קִנָּה; וְכָל הַחֲזוֹר מְשַׁנִּיָּהֶם, חַיֵּב לְקַבֵּל מִי שְׁפָרַע: וְהוּא, שְׂרִירָא בַּגָּרֵן, אוֹ שְׂרִירָא לֹו בְּשׁוּק, הָרִינִי סוּמָךְ עָלֶיךָ. אָבֵל אִם לֹא נִרְאָה לֹו בַּגָּרֵן, וְלֹא אָמַר לֹו לֹא סְמָכָה דַּעְתּוֹ שְׁלַמּוֹכֵר, וְאֵינוֹ מְקַבֵּל מִי שְׁפָרַע: שְׁהָרִי הוּא אוֹמֵר שְׂמָא פָּסֵק עִם אַחֵר, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲטִים אֵלּוּ.

ה. דָּבָר שְׂאִינוֹ בְּרִשׁוֹתוֹ שְׁלַמְקָנָה אֵינוֹ מְקַנָּהוּ, וְהָרִי הוּא כְּדָבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם. פִּיצֵד: מַה שְׂאִירֵשׁ מֵאֲבִי מְכוּר לָךְ, מַה שְׁתַּעֲלָה מְצוּדָתִי מִן הַיָּם נִתּוֹן לָךְ, שְׂדָה זֹו לְכַשְׂאִקְחָנָה קִנּוּיָה לָךְ לֹא קִנָּה כָּלוּם. וְכֵן כָּל פִּיוּצָא בְּזָה.

ו. מִי שְׁהָיָה מוֹרִישׁוֹ גּוֹסֵס וְנוֹטָה לָמוּת, וְרָצָה לְמַכּוֹר מִנְכָּסָיו מִעֵט כְּדִי לְהוֹצִיא הַדָּמִים בְּצַרְכִּי קְבוּרָה הוֹאִיל וְהִבֵּן עָנִי וְאִם יִמָּתִין עַד שְׁיָמוּת וְיִמְכּוֹר, יִשְׁתַּחֲוֶה הַמָּת וְיִתְבַּזֶּה תְּקִנּוֹ חֲכָמִים שְׂאִם מָכַר וְאָמַר מַה שְׂאִירֵשׁ מֵאֲבִי הַיּוֹם מְכוּר לָךְ, מִמְכָּרוֹ קָיָם.

ז. וְכֵן צִיד עָנִי שְׂאִין לֹו מַה שְׂרִירָא, שְׂאִמַּר מַה שְׁתַּעֲלָה מְצוּדָתִי מִן הַיָּם הַיּוֹם מְכוּר לָךְ מִמְכָּרוֹ קָיָם מִשּׁוּם כְּדִי חֲיִיו.

ח. הַבֵּן שְׂמִכָּר בְּנִכְסֵי אָבִיו בְּחַיֵּי אָבִיו, וּמֵת הַבֵּן בְּחַיֵּי הָאָב, וְאַחֵר כֶּף מֵת הָאָב בֶּן הַבֵּן מוֹצִיא מִיַּד הַלּוֹקָח: שְׁהָרִי אָבִיו מְכוּר דָּבָר שְׁלֵא בָּא עֲדִין לְרִשׁוֹתוֹ, וְנִמְצָאוּ הַנְּכָסִים בְּרִשׁוֹת הָאָב; וְזֹה יִרְשׁ אָבִי אָבִיו. וְכֵן כָּל פִּיוּצָא בְּזָה.

ט. מִי שֶׁנָּתַן קֶרֶקַע מִתְנָה לַחֲבֵרוֹ, וְנָתַן לוֹ עַל גִּבָּה מֵאָה דִּינָרִין אִם הָיוּ הַדִּינָרִין מְצוּיִין בְּרִשׁוֹתוֹ בִּיּוֹן שְׁזָכָה בְּשָׂדָה, זָכָה בְּדִינָרִין; וְאִם אִין לֹו דִּינָרִין אִין מְחַיִּבִין אֶת הַנּוֹתֵן לָתֵן לֹו מֵאָה דִּינָרִין, עַד שְׁיָבִיא הַזָּכָה רְאִיָּה שְׁהָיוּ לָזֶה דִּינָרִין בַּעֲת הַמִּתְנָה.

י. וְהוּא הַדִּין לְשֹׂאֵר הַמְּטִלְטִלִין שְׂמִקְנָה אָדָם אוֹתָם עַל גִּבַּ הַקֶּרֶקַע אִם אֵינָם בְּרִשׁוֹת הַמּוֹכֵר אוֹ הַנּוֹתֵן, לֹא קִנָּה: שְׂאִין אָדָם מְקַנָּה לַחֲבֵרוֹ דָּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם, וְשְׂאִינוֹ בְּרִשׁוֹתוֹ.

יא. מִי שְׁהָיָה לוֹ פְּקֻדּוֹן בְּיַד אַחֵר הָרִי זֹה מְקַנָּהוּ, בֵּין בְּמִכָּר בֵּין בְּמִתְנָה: לְפִי שְׁהַפְּקֻדּוֹן בְּרִשׁוֹת בְּעָלָיו הוּא, וְהָרִי הוּא בְּחֻזְקָתָה שְׁהוּא קָיָם. וְאִם כָּפַר בּוֹ זֹה שְׁהַפְּקֻדָּא אֲצִלוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְהַקְנוּתוֹ, שְׂזָה כְּמִי שְׂאָבֵד שְׂאִינוֹ בְּרִשׁוֹתוֹ.

יב. אָבֵל הַמְּלוּוָה הוֹאִיל וְלְהוֹצָאָה נִתְּנָה, אֵינָה בְּעוֹלָם; וְאִין אָדָם יָכוֹל לְהַקְנוּתָהּ אֲלֹא בְּמַעֲמַד שְׁלִשְׁתָּן, וְהוּא דָּבָר שְׂאִין לֹו טַעַם כְּמוֹ שְׂבִאֲרָנוּ. וְאִם הִיָּתָה הַמְּלוּוָה בְּשִׁטְר מְקַנָּה אֶת הַשִּׁטְר

בְּכַתִּיבָהּ וּמְסִירָהּ, שֶׁהָרִי יֵשׁ כָּאֵן דְּבַר הַנִּמְסָר לְקִנּוּת שְׁעָבוֹד שָׁבוּ.

יג. כִּשֵּׁם שְׂאִין אָדָם מִקְנֵה דְּבַר שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם, כִּךְ אֵינוֹ מִקְנֵה לְמִי שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם. וְאִפְלוּ עֹבֵר, הָרִי הוּא כְּמִי שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם, וְהַמְזִכָּה לְעֹבֵר, לֹא קִנָּה; וְאִם הָיָה בָּנוּ הוּאִיל וְדַעַתּוֹ שְׁלֹאֲאָדָם קְרוּבָה אֶצֶל בָּנוּ, קִנָּה.

יד. הָאוֹמֵר לֹאֲשֶׁתּוֹ נִכְסֵי לְבָנִים שֶׁתִּלְדִּי מִמֶּנִּי, הָרִי אֵלּוּ לֹא יִקְנוּ כָּלוּם: שְׁכִיּוֹן שְׁלֹא נִתְעַבְּרָה בָּהֶן בְּשַׁעַת הַמִּתְנָה, עַדִּין לֹא בָּאוּ כְּדִי לִהְיוֹת דַּעַתּוֹ קְרוּבָה לָהֶם.

טו. הַמִּקְנֵה לְמִין מִמֶּנִּי חַיָּה, לֹא הִקְנָה כָּלוּם. הִקְנָה מִקְצַת נִכְסָיו לְבִהְמָה, אוֹ לְמִי שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם, וְחִזֹּר וְאָמַר לְחִבְרוֹ קִנָּה כְּבִהְמָה זֶה, אוֹ כְּעֹבֵר זֶה לֹא קִנָּה כָּלוּם. אָמַר לוֹ קִנָּה אֶת וּבִהְמָה זֶה, אוֹ אֶת וְעֹבֵר זֶה קִנָּה מִחֲצָה.

טז. אֵין אָדָם מִקְנֵה לֹא בְּמִכָּר וְלֹא בְּמִתְנָה, אֲלֹא דְּבַר שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ; אֲבָל דְּבַר שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ, אֵינוֹ נִקְנָה. כִּיצַד: אֵין אָדָם מִקְנֵה רֵיחַ הַתְּפוּחַ הַזֶּה, אוֹ טַעַם הַדְּבֶשׁ הַזֶּה, אוֹ עֵין הַבְּדִלָּח הַזֶּה. וְכֵן כָּל כְּיוּצָא בְּזֶה.

יז. לְפִיכָךְ הַמִּקְנֵה לְחִבְרוֹ דִּירַת בֵּית זֶה, אוֹ אֲכִילַת פְּרוֹת דָּקֵל זֶה לֹא קִנָּה: עַד שִׁיקְנָה לוֹ גּוֹף הַבֵּית לְדוֹר בּוֹ וְגוֹף הָאֵילָן לֶאֱכֹל פְּרוֹתָיו, כְּמוֹ שִׁיתְבָּאָר.

יח. וְדִין הַהִקְדָּשׁ וְדִין הָעֲנִיִּים וְדִין הַנְּדָרִים, אֵינוֹ כְּדִין הַהִדְיוֹט בְּקִנְיָתּוֹ: שְׂאֵלוֹ אָמַר אָדָם כָּל מָה שֶׁתִּלְדַּבְּרָהּמִי יִהְיֶה הַקְּדָשׁ לְבִדָּק הַבֵּית, אוֹ יִהְיֶה אֲסוּר עָלַי, אוֹ אֶתְנַנּוּ לְצַדָּקָה אֶף עַל פִּי שְׂאֵינוֹ מִתְקַדָּשׁ, לְפִי שְׂאֵינוֹ בְּעוֹלָם הָרִי זֶה חַיֵּב לְקִים דְּבָרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר "כָּכָל-הַיֵּצֵא מִפִּי, יַעֲשֶׂה" (במדבר ל, ג). וְהוּאִיל וְהַדְּבַר כֵּן, אִם צִוָּה אָדָם כְּשֶׁהוּא שֹׁכֵב מִרַע וְאָמַר, כָּל מָה שִׁיוּצִיא אֵילָן זֶה יִנָּתֵן לְעֲנִיִּים, אוֹ כָּל שֹׁכֵר בֵּית זֶה יִהְיֶה לְעֲנִיִּים זָכוּ בָּהֶן הָעֲנִיִּים.

יט. יֵשׁ גְּאוּנִים שֶׁחוֹלְקִין עַל דְּבַר זֶה, וְאוֹמְרִים שְׂאִין הָעֲנִיִּים זוֹכִין אֲלֹא בְּדַרְכִּים שֶׁהַהִדְיוֹט קוֹנֶה בָּהֶן; וּלְפִיכָךְ לֹא יִזְכוּ בְּדְבַר שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם. וְאֵין דַּעַתִּי נוֹטָה לְדְּבָרִים אֵלּוּ, שְׂאִין אָדָם מְצֻוֶּה לְהִקְנוֹת, וְהוּא מְצֻוֶּה לְקִים דְּבָרָיו בְּצַדָּקָה אוֹ בְּהִקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁהוּא מְצֻוֶּה לְקִים הַנֶּדֶר, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ בְּעֶרְכִּין.